

Boxtel en Liempde: apart en toch samen

De geleerdste boer van Liempde

Willem van Rulo was Minderbroeder-Kapucijn en woonde in zijn laatste jaren in het Kapucijnenklooster op de Korvelseweg te Tilburg. Hij werd op 7 oktober 1910 in Liempde geboren in de boerderij van zijn grootouders, Willem en Anna Maria Quinten - Vugts, die in de kom van het dorp stond. Precies tegenover de kiosk. In die tijd was Liempde nog in wijken ingedeeld. Het adres van zijn geboortehuis was toen 'het Dorp A 3'. Thans heet deze straat 'Barrierweg'. Hij overleed op 6 juli 2008 te Tilburg.

Leraar geschiedenis

Van 1939 tot 1969 was Van Rulo leraar geschiedenis op het kleinseminarie van de Kapucijnen. Om zijn vak aantrekkelijk te maken legde hij in zijn lessen niet zozeer de nadruk op allerlei jaartallen, waarin gebeurtenissen plaats hebben gevonden die van wereld- of landsbelang zijn geweest, maar meer op smeulige details die saai, historische feiten een menselijker kleur geven. Zijn gezonde nieuwsgierigheid en grote leeshonger in combinatie met een tikkeltje Liempdse humor en boerennuchterheid maakten hem geliefd bij zijn leerlingen.

Tijdens de laatste jaren van zijn leven ondervond ook Van Rulo de gebreken van de ouderdom. Zijn ogen waren zo slecht geworden dat hij alleen 'de koppen van de krant' nog kon lezen. "Helaas heb ik 'Het Brabants Centrum' moeten afzeggen", zei hij met spijt in zijn stem, "Het ging echt niet meer." Maar gelukkig was zijn geheugen nog steeds ijzersterk, smaakte de Hofnar nog prima en had zijn nieuwsgierigheid niets aan kracht ingeboet. Overdag stond bij hem de radio wel zo hard aan, dat geen enkel nieuwsberichtje hem ontging.

Opoe Quinten - Vugts

Nadat zijn vader en moeder, Hendrikus en Klara van Rulo - Quinten, waren getrouwd, trok het echtpaar in bij grootmoeder Quinten - Vugts en haar ongetrouwde zoon Christ. Zelf heeft Van Rulo zijn grootvader Quinten nooit gekend en hij vervolgde: "Mijn Opoe vertelde mij dat Opa gemeente-ontvanger is geweest. Hij had nog op het seminarie 'Beekvliet' gestudeerd. De mensen zeiden dat hij 'de steek nog had opgehad'. Hij was de geleerdste boer van Liempde. In zijn tijd dan wel te verstaan.

En mijn Opoe, geboren in 1834, is 98 jaren oud geworden. Tot haar dood toe bleef zij helder van geest. Zij was enige tijd de oudste inwoner van de gemeente Liempde. Zij wist mij nog te vertellen, dat onze dorpskerk in 1864 is afgebrand, en dat daarna de Liempdse mensen zondags naar Boxtel liepen om in de Sint-Petruskerk de heilige Mis van 5.00 uur bij te wonen. Die dienst had de Boxtelse pastoor extra ingevoegd en was speciaal voor de parochianen van Liempde bedoeld. Onze Liempdse pastoor was in die viering dan ook altijd de voorganger". Het bedrijf van zijn vader bestond uit 6 koeien voor de melkproductie en 2 varkens voor de slacht. Daar hoorde nog een akker en wat weiland bij. En dat was alles. In die tijd was het dus een 'doorsnee-boerderij', zoals die bedrijfjes in heel de Meierij waren te vinden.

Lagere Schooltijd

Willem van Rulo ging naar de openbare lagere school, omdat er voor de jongens in Liempde geen andere school was. Voor de meisjes was er toen al een rooms-katholieke school. "Toch waren onze drie onderwijzers praktiserend katholiek en ba-

den wij een gebed voordat de les begon", wist hij zich nog goed te herinneren, "Ik vond het alleen heel vreemd, dat in ons leesboekje, afkomstig van Jan Ligthart, het voortdurend ging over 'een dominee'. Ik begreep niet waarom zo'n man werd genoemd, omdat er in die tijd in heel Liempde geen protestant was te vinden.

In mijn tijd bestond op de Liempdse school 'het gebruik van de Sint-Thomasdag'. Wij, de schoolkinderen, probeerden dan de onderwijzeres buiten de school te houden. Zij mocht pas naar binnen, wanneer zij had ingestemd met onze eisen, zoals voorlezen en vertellen. Terwijl wij intens bezig waren de juf buiten te sluiten, kwam meester C. Goossens, het hoofd van de school, naar ons toe. Uit was de pret.

Zo hebben wij ook geprobeerd om voor onze juf de weg naar school te blokkeren door de straat bij de school onder water te zetten. Om beurten pompten wij water op uit de dorpspomp die op de speelplaats stond. Wij hadden al heel wat water over plein en straat laten lopen, totdat veldwachter, Piet Egeleers, hieraan een einde maakte. En de juf gaf gewoon les".

Uit zijn schooltijd herinnerde Van Rulo zich ook nog, dat meester Goossens stierf. Willem van Rulo zat toen in de vijfde klas. Het duurde nog ruim één jaar voordat meester R. van Schijndel werd benoemd tot nieuwe Hoofd der school. Gedurende die vacature kreeg Van Rulo les van een zwakke leerkracht. "Hij kon ons niet afleren", zo omschreef de Kapucijn het slecht lesgeven van die onderwijzer. Toen Van Rulo naar het kleinseminarie van de minderbroeders-Kapucijnen ging, moest hij dan ook eerst de voorbereidingsklas, een soort bijscholingscursus, volgen.

Naar 'de lent' gaan

Ook schoot het hem nog levendig te binnen, dat hij eens, als kind, samen met zijn oudere neef naar de Boxtelse markt ging. "Wij noemden dat 'naar de lent gaan'. Wij

gingen natuurlijk te voet. Onderweg maakte mijn neef mij duidelijk, dat ik moest afdingen bij een koop. 'De marktlui beginnen altijd teveel te vragen, als je iets wilt kopen", vertrouwde mijn neef mij toe, 'Bij iedere koop moet je onmiddellijk een lager bedrag noemen dan de koopman'. Met deze ernstige waarschuwing in mijn achterhoofd begon ik, met een dubbeltje op zak, langs de kramen te lopen", zo vertelde Van Rulo met pretogen. "Zodra ik een snoepkraam tegenkwam, vroeg ik hoeveel een kaneelstok kostte? De man zei: 'Vijf centen'. 'Dat is teveel', zei ik, 'ik wil er drie centen voor geven'. Werd die man ineens vreselijk boos op mij en zei: 'Vlegel, denk jij dat ik hier verkoop voor woekerprijzen. Scheer je weg'. Ik zette het op een lopen".

De plechtige communie

"Van mijn eerste communiefeest herinner ik mij alleen dat de zusters ons daarop hebben voorbereid", vervolgde Van Rulo zijn verhaal, "Dat werd bij ons thuis niet zo gevierd". Maar van zijn plechtige communie in de hoogste klas kon hij zich nog veel herinneren. Zo werden de kinderen die hun 'tweede communie' deden, door sommige winkeliers uitgenodigd om gratis wat soep te komen eten. Dat was natuurlijk zoets als 'een spierinkje uitwerpen om een kabeljauw te vangen'. Bovendien mocht hij vlak vóór dit feest met zijn oom Christ mee naar Boxtel. Bij Van Vlerken kocht zijn oom voor hem een horloge en betaalde daarvoor tien gulden. De neef heeft dat zakhorloge altijd gedragen, totdat hij het klooster inging. Toen gaf hij het aan zijn vader. Die heeft het heel zijn leven gedragen. Hij wist niet meer waar dat ding was gebleven.

Dat gaat naar Boxtel toe

Om aan te geven dat er een nauwe relatie tussen Liempde en Boxtel was, benadrukte hij: "Trouwens, niet alleen voor dat zakhorloge gingen wij naar Boxtel. Wij deden, net als de meeste mensen in Liempde, altijd

onze bijzondere boodschappen in Boxtel. Voor huishoudelijke spullen gingen wij gewoon naar Liempde winkeliers maar voor duurdere of bijzondere dingen gingen wij steeds naar Boxtel en bij hoge uitzondering naar 's-Hertogenbosch. Naar Boxtel liepen wij altijd.

Voor het vervolgonderwijs waren de Liempde kinderen eveneens op Boxtel aangewezen. In mijn jonge jaren vond iedereen in Liempde het vanzelfsprekend naar Boxtel te gaan, wanneer men in ons eigen dorp niet terecht kon. Zo kwam voor de Liempde gemeenschap het ziekenhuis op Duinendaal ook alleen in aanmerking om haar zieken naar toe te brengen".

Uitvaart in Liempde

En ter versterking van zijn bewering vulde Van Rulo aan: "En toen mijn moeder in 1929 ernstig ziek werd, werd dokter Hoek, wonende in Boxtel, geroepen. Die zei: 'Klaar, je wordt zo mager'. In februari 1930 werd ik vanuit het kleinseminarie naar huis geroepen. Mijn moeder zei tegen mij: 'Ik zal het niet meemaken, dat je naar het klooster gaat'. Kort daarop is zij gestorven aan kanker en nam mijn zus, Maria (Miet) het huishouden op zich."

Dat gebeuren riep bij hem herinneringen op aan enkele bijzondere gewoonten rond uitvaarten in zijn geboortedorp. In die tijd was het gebruikelijk in Liempde, dat een bepaalde buurman kruisdrager tijdens de uitvaart van een buurtbewoner was. Het was degene die - gezien vanuit het sterfhuis - aan de kant van de parochiekerk woonde. Hij droeg een houten kruis waarop de naam van de overledene stond geschreven. Hij liep dan voorop in de stoet. Andere burens waren aanzeggings en dragers van de kist. Vond de uitvaartdienst om 9.00 uur plaats, dan werd er gregoriaans gezongen; begon de uitvaart om 9.30 uur, dan werd er meerstemmig gezongen.

Op de fiets van Liempde naar Boxtel

Van Rulo beëindigde zijn gesprek met de woorden: "Toen ik rond 1990 hoorde dat er in Liempde stemmen opgingen om als gemeente aan te willen sluiten bij Sint-Oedenrode, was ik stom verbaasd. In mijn jonge jaren lachten wij om het dialect van de Rooise mensen. Wij vonden hen een 'gekke' tongval hebben. Ons dialect kwam overeen met die van de Boxtelaren en niet met die van de Rooise mensen. Bovendien gingen wij vanuit Liempde praktisch nooit naar Sint-Oedenrode. De verbindingsweg tussen die twee dorpen was zo abominabel slecht. Dat was een zandweg. Tussen Liempde en Boxtel liep tenminste nog een verharde weg".

En hij besloot: "Als je nou toch eens goed nagaat, stelt de afstand tussen Liempde en Boxtel niks voor; zeker niet, toen wij een fiets hadden. Volgens mij is ons dorp altijd op Boxtel georiënteerd geweest".

Hans de Visser

Willem van Rulo (1910-2008)

Deze foto werd omstreeks 1922 in Liempde genomen.

Zittend van links naar rechts: Hendrikus van Rulo, (1872-1942) Klara van Rulo-Quinten (1872-1930) en Anna Maria Quinten-Vughths (1834-1932)

Staan van links naar rechts: Willem van Rulo, (1910-2008) Miet van Rulo (1913-1945) en Christ Quinten